

ნებელათ ნახეარ მილიონი ფული უნდა შეიტანონ. ბანკი დიდთ გააცხადებდა აქაურ ვაჭრობას და აღებ-მცემასა სარგებლობის დანახვა იქილამ შეგვიძლია, რომ შარშან შლადიკეკაში დაწესებულმა ბანკმა ფონდის ფული, 11,000 მანეთი, ამუშავა და შემოსავალ-გასავლის ერთი წლის ჯამი შესდგა 920,000 მანეთი. სარგებლის გადასახადს გარდა წმინდა მოგება დადგა 9,000 მანეთი.*

იმავე ნომერში არის განცხადება ქალების კურსების დაწყების ვადაზე, რომ კვირას თებერვლის 1-ს გაიხსნება ქალების კურსები.

ამ კურსებში ჩაწერილები მიიწვევიან ქალსკურ გიმნაზიაში 12-ს საათზე.

ამასთანავე მსმენელთ გამოცხადებით, რომ გვიან სწავლის დაწყებისაგან მოთ სემესტრში (ნახეარ წელში) ფასი შემცირდება, დანაკლისის დროს დავარათ: ეს იგი, გამოცხადებულის 50 მანეთის მაგიერათ ყველა საგნებისათვის, უნდა შეიტანონ 40 მან. და ერთის საგნისათვის 10 მანეთის მაგიერათ—8 მანეთი.

მისი იმპერატორების ქაჯასის ნამესტნიკის ნებართვით მელაგორის სტანციაზე 1 იანვრიდან გაიხსნა ფონდის განყოფილება, ე. ი. შემდეგში იქ მიიღება და იქიდან გაიგზავნება სხვა და სხვა ადგილებში ყოველგვარი კორრესპონდენციები.

ქაჯასის მთებზე, დიდი თოვლის მოსვლის გამო, თითქმის კვირა ნახევარია, ფონტი არ მოსულა რუსეთიდან; გუშინ-წინ მოვიდა ერთად რვა ფონთა.

შრევაში და ბუმბრში 14 წარსულს დეკემბერს მიწის ძერა ყოფილა; მაგრამ თითონ

ვაჭბატონები ჩამორჩნენ ქალბატონებს უცარ ფერის ცვალებაში;

... კეთილშობილთ ჯალაბები არ წელიწადში ერთხელ მანც უნდა ჩამოსულიყვენ პატარა ქალაქებიდან, ან სოფლებიდან თულისში, რომ ქალებისთვის ესწავლებინათ: ტანციობა, ფრანკუსული, ძალიან ხშირათ, „ორტოფიანი“ (ფორტოპიანი), ან „მანუელი“ (გუფერნანტა) დაქვირათ და ამისთანაები. ამ ნაირ ცხოვრებას რასაკვირველია, შესაფერი წელიც უნდა, რომელიც, ჩვენში კი დარჩეს, ჩვენ კეთილშობილებს არ მოხდევდათ; როდესაც, რომ ზერები და ნაფუზრებიც ვალში ჩამოართვეს და დასაგირავებელი აღარა ჰქონდათ რა, მაშინ „პოლკებს“ და „მარა-პეტებთან“ სიარულის და იმათ თაყვანის ცემის მეთი აღარა დარჩათ რა, აგრეთვე დაუწყეს ძებნა მდიდარ საცოლოვებსა, რასაკვირველია, იმათ საკბილო გადაბერებული ქვრივებიც ბევრი ბრძანდებოდნენ, რომლებსაც სულის სიმწართა სურდათ „კნენილები და მხდარ-იყვენ“... აქედან წარმოსდგა ის სასაცილო და შესაბრალო, სატირალი სიცოცხლით და სინამდვილით, სიცოცხლის ჰეშმარტებით საგნე კომედები და სურათები, რომლებიც ჩვენი საზოგადოების იმ დროს ცხოვრებას, დამოკიდებულებას წარმოგვიდგენენ, და ეს წარსული დროს საზოგადოების ზნეობის სახეები საუკუნოდ დარჩნენ შთამომავლობას ორი დიდთ დამავალბელი კაცების მოღაწეობით და შრომით.)

ამამდებების გარდა ბ. შრის—ეს უწყრია პატარ-პატარა ლირიკული ლექსები და დრამებიც. მაგრამ არც პირველებს და არ მეორეებს ისეთი მაღალი ლიტერატურული-ხელოვნური მნიშვნელობა არა აქვთ, როგორც ამ პერიოდის კომედიებსა: ენა დრამებში ძალიან მწიფებრული, გაზვიადებული და გაპტყვლებულია—ბუნებით არ არის და არც გრძობა არის ღრმა, ან ჰაზრი ნაციონალურ ნამდვილ ქართულ საფუძველზე დამყარებული, როგორც კომედიებისა, და თუ შემთ-

ამ ქალაქებისთვის არაფერი ზიანი მიუცია; მხოლოდ შრევაში 6 სახლის კედლები დაზარულან. შრის სოფელში 6 სახლი დაუნგრევი ამ მიწის ძერას და ამ დროს ოთხი ბავშვი მოუკლავს; მეორე სოფელში წაუქცევია 7 სახლი და 30 თავი საქონელი გაუქლეტია. ამას გარდა ბუმბრის უეზში თითქმის ას საცენზე გაზარულა ერთი მოზლილი მთა.

რუსეთის აზგები.

„პეტერბურლის უწყებების“ მე-10 №-ში დაბეჭდილია შემდეგი: „არ შეიძლება არ დემოწმოს კაცი ვაწ. „Вѣсть“—ის მოსკოვის კორრესპონდენტს, რომ დროთა გარკვევით მოლაპარაკებისა იმ გარემოებებზე, რომელიც ლირსნი არიან ყურადღებისა და რომელზედაც ასე ბევრი ხმები ისმის საზოგადოებაში. აი, რას გვაცნობებს ეს კორრესპონდენტი: „ამბობენ, რომ პეტერბურლი გამოვიდა დაბეჭდილი პროკლამაცია, რომელზედაც გამოხატულია ცული; ამ ცულ ქვეშ პროკლამაციაში მოყვანილი არიან იმ პირების სახელები, რომლებიც რევოლიუციურ პარტიას რუსეთისთვის მიანებლათ დაუნახეთ და რომელნიც დანიშნულნი არიან მოსაკლავად. ამ ნაირი პროკლამაციები, ერთი საშლეარს გარედან საქვერ წიგნის შემწეობით, ერთად შეკრული უნახეთ უფ. ჩერქესოვის კამერაში; შემდეგ, ამბობენ, უნახეთ მეორე წიგნი, რომელშიაც ჩერქესოვს აცნობებდნენ, რომ ტიუტი იმას შეეცდომით მოუტინდა სამზღვარს გარედან და სხვებდნ დრომდი ნუ გახსნიან იმასა. ამ მეორე წიგნის გამო, ამ-

ვევა ჰქონია, შინც ვერ მორევიდა და ვერ მოუნდებია, მაგ. „შერყვარე ათაბეგი *) სამაგალითო, მშვენიერი მ დ ი დ ა რ ი ის ტ ო რ ი უ ლ - ა ც ი ო ნ ა ლ უ რ ი დ რ ა მ ის ს ა გ ა ნ ი ა, მაგრამ დრამა კი სუსტი გამოსულა. ლირიკულ ლექსებს აკლიათ თავისუფალი მომდინარეობა, ღრმა გრძობა და აზროვნება; არც დიდი პოლშიური პოეტის მიცკევიჩიდან ნათარგმნ ლექსებსა აქვთ დიდი მზახვება არც გრძობის ძალით, არც ენის შეწონითა დედანთან. საზოგადოთ ცულათ არიან ამორჩეულნი სათარგმნელთ, ბევრი იმათგანი მიცკევიჩის სუსტ ლექსებს ეკუთვნიან; ერთი სიტყვით, ბ. შრისთავი იყო კომიკი და მთელ იმ პერიოდს ჩვენ ლიტერატურაში აქვს კომიკური მიმართულება და კილო, როგორც ალ. შავჭ. პერიოდსა აქვს „სამიჯნური“ (ეროტიკული) „საფარდებულბლო“ მიმართულება, აგრეთვე თუ ბ. შრათ-ლის საკუთარი პერიოდი შეედგინა ჩვენ ახალ ლიტერატურაში, უნდა ყოფილიყო დრამატკული, როგორცა სჩანს იმის დიდ-ხელოვნურ და ჰაზროვან ნიმუშიდან „ბედი ქართლისა“.

რუსეთში გათავდა პუშკინისა და ლერმონტოვის პერიოდი, რომლებსაც ჩვენი პოეტიები ჰმაძვდნენ ხშირათ, იქდაიწყო ბოგოლის პერიოდი და ჩვენ ლიტერატურაშიც წარმოშობა თავის მიმამდვილნი და მიმდევნი: ყველასთვის ცხადია, რომ „მაცია, ადამიანს“ ბოგოლის „მიცვალბულ სულბთან“ (Мертвые души) დიდი მზავსება აქვს, თავის კილოთიც, მიმართულებითაც, აზრითაც, სიცოცხლის სიღრმითაც და ნაციონალური პოეზიითაც; მხოლოდ გარგანი სისრულით და შეუმშუშავებლობით, თხზულებების ფორმით ბევრი იმ ჩამორჩება, როგორც ბოგოლის პოეპსა „მიცვალბულბონი სულბი“, აგრეთვე ყველა გვარ-მოთხრობასა.

ბ. შრისთავი მოკვდა, მაგრამ იმის ადგილი ვერავინ დაიჭირა და ამისაგან დაწყობილ საქმეებს ბოლო ვერავინ გაადევნა... მს კი უნდა ვთქვათ, ლეთის წინაშე, რომ ერთთერთმა კაცმა ვადუხადა ამ ღირს სახსენებელ პოეტსა ვალი სწორეთ ჩვენ ეზურათ, უთუოთ ნამდვილი ქართული ძველი უნ-

*) როგორც გავიგია, ეს დრამა მდგელს ალექსევის ვაჟთგნის.

ბობენ, ჩერქესოვო გაათავისუფლეს ტუსალობისაგან“.

„მს მოხდა პეტერბურლი; ახლა მოსკოვის ამბები. ამბობენ, რომ მოსკოვში და პეტერბურლი ერთსა და იმავე დროს ამოაჩინეს პროკლამაციები. ამ საქმეში გარეულნი არიან, რასაკვირველია, ძალიან ბევრი ყმაწვილი კაცი; უნივერსიტეტის სტუდენტებს კი არ მიუღიათ მონაწილეობა. ბრალეულად ამოჩინდნენ, როგორც ამბობენ, პეტროვის სამეურნეო აკადემიის და ტყის აკადემიის სტუდენტები და ამათ გარდა კიდევ რამდენიმე მასწავლებლები.—ამბობენ, რომ სხვათა შორის სტ. ივანოვაც დახლოებით იცოდლა ამ განზრახვის გარემოება და მმართველობისთვის უნდა შეეტყობინებინა ყველაფერიო, მაგრამ ველასაც ბოროტმა ხელმა არ დაცალა: ის მოკლეს და იმის შემდეგ ეს საიდუმლო გაუმჟღავნებელი დარჩა“.

„მოსკოვის უწყებები“ ივანოვის მოკვლას ნენავეს აბრალებენ; მაგრამ, ბევრი გარემოების გამო, ეს ძნელი დასაჯერებელია: ერთი იმიტომ რომ, ამბობენ, ნენავეი მკვლელობამდი მართო რამდენიმე დღით წინ მივიდა მოსკოვში; არ შეიძლება წარმოიდგინოს კაცმა, რომ ის ივანოვის მოსაკლავად მოსულყოას პეტერბურლიდან მოსკოვში, რადგან იმის ამხანაგებს პეტერბურლიში არ ეცოდინებოდათ, რომ ივანოვი იმათი განზრახვის გამჟღავნებას აპირებდა. ყველაზე უფრო შესაძლებელია, რომ ივანოვი მოკვლეს იმისივე ამხანაგებმა, იმისთვის რომ დაეძალათ ეს საქმე.—ნენავეი, როგორც ამბობენ, მოსკოვში ყოფილა, მაგრამ მალე დამალულა.“

და აღედგინა პოეტისთვის იმისი თხზულება რომ გამოსცა! წინა სტატიაში ვიჩიელებთ, რომ ბ. შრათაშვილის ბიოგრაფიით თხზულება არა გვაქვს და ეს გამოცანა-კაცი ისე გამოუცვნილი რჩება მეთქი,—აქ ბ. შრისთვის შესახებ უნდა ვიჩიელოთ, რომ იმის თხზულებები ქართულათ არიან გამოცემული, რომელიც ბევრით არ არის უკეთესი გამოუცემლობაზე, ე. ი. გავითებულია ისეთი შრომა და ხალისით, როგორც საზოგადოთ ქართველები ვირჯებით და ყველა საქმეზედ ჩვენებური ბეჭედი უნდა დავსავთ: ცალი ყბით, არმინდასავით და უდევნელად და უთავბოლოდ, დაბეჭდილია საძველ ფალას ქალაღზედ, უწყსოთ და ურიგოთ, მრავალი კორრექტურის შეცდომილებით, უბოგაფოთ და უკრიტიკოთ;—ლეთის ანაბრობაზედ მიუწერია პოეტისათვის თხზულებები, რომლებზედაც შემდეგ „დროებაში“ ცილობდნენ—ზოგნი ამბობდნენ (მაგ. „მაიკო“ დრამა) იმას ვკუთენისო, ზოგნი არაო და სწორეთ კი ვერავინ გაიგო... და ესლაც, იმის თხზულების გამოცემის შემდეგ, თითქმის იმდენათ ვიცნობთ ამ დიდათ საინტერესო და ღირსსაცოდნელ და შესასწავლ კაცსა, როგორც იმას წინათ ვიცნობდით, ე. ი. ცოტათ, თუ სულაც არა!.. მჰ, ვაჟო, რა არის: „თუ მადლსა ჰმერები, მარილიც მოაყარე“.—ჰველა უთავბოლოს, უშნო ულაზათოს, როგორ უნდა სანელათ უთუოთ „ქართული“ ერვაქს,—რა უბედურება არის!..

ბ. შრათ პოეტო, უღფთო იყო უენი უკუ წირვა!... მიამაჟა *** ს ა.

„ხშირად საქმის დაწყება კი არ არის ძნელი, უფრო შესრულება არის საქმე“.

შნოა ყველასთვის ცხადი შექნა, რომ ილ. შავჭავაძეს მართლა ტალი, უღლის გამწვეი არა ჰყავს ჩვენ ლიტერატურაში, რომლის ნაკლებულბაზედაც რამდენიმე წლის წინ ამ სიტყვებითა ჩიოდა:

... მამულო, ჩემი ტანჯვა მხოლოდ ის არი— ის არის მხოლოდ სატირალი და სამწუხარო, რომ შენს მიწაზედ, ამდენ ხალხში კაცი არ არი, რომ ფიქრი ვანდო, გრძობა ჩემი განუხიარო!... *

— „მოსკოვის უწყებების“ მოსკოვის ზოგიერთი ადგილები ბაკუნინის ველზე პროკლამაციისა, რომელიც გამოგზავნილია სამშლეარს გარედან რუსეთში გასაცრეკლეს ლათ. ამ პროკლამაციების თაობაზე პეტერბურლიში გამოძიება არის დანიშნული.—

ზოგიერთს გაზეთებში სწერენ, რომ მოსკოვში ბელა გაჩენილა.

„პეტერბურლის უწყებებს“ მოსკოვა ამბვი, რომ მდსსაში უკანონო კრებებისათვის რამდენიმე სტუდენტი დაუტუსალბიათ.

სამოსამართლო პრონია.

სამშბათს ამ იანვრის 27-ს თბლისის უზდის მომრიგებელ მოსამართლესთან (პავლოვთან) სწარმოებდა საინტერესო საქმე მტრის სელიძისა („სისკრის“ რედაქტორისა) და მისი საგინოვის ქალისა და ხელადის მეუღლისა. ამ საქმის წარმოებას შემოკლებული მოვიხსენებთ.

მომრიგებელმა მოსამართლემ გამოიხილა ივანე მტრესელიძე, საგინოვის ასული და ხელადის მეუღლე და ჰკითხა მოჩივარს მტრესელიძეს—რაზედ უჩივის საგინოვისას და ხელადისას. მტრესელიძემ უპასუხა, რომ უჩივის ორ ქალთა დამალვაზე (სამოუპრავსტორომ ნასყიდ და დამტკიცებულ ჩემს მამულში მიდიან და დგებიანო. ამაზე დებმა უპასუხებდა რომ ჩვენ ჩვენს მამულში მივიდითო; მამა ჩვენის ანდროძის პირობით ჩვენთვის სარჩევუნდა მოგვეცა და გაგეთხოვებინეთ. შენ მიუა-

თუშეა ჯერ მართო ორიოდ პატარ-პატარა ნიმუშები გვაჩვენა თავის მოღაწეობის და მუხისა ჰაბუკობის ასაკის დროს, მაგრამ ამ ცოტაშიაც, როგორც პატარა ცვარში, ცხადათ გამოსტვირს ბედნიერი პოეტიკური ნიჭი ნაკლებულბა იმის პოეზიას მართალია ბევრი არი აქვს, მაგრამ ღირსება უფრო ბევრი; იმის პოეზიის ნაკლებულბანი ისეთი არიან რომ თუ კაცს სიცოცხლეში ჰაზრი და ამომიზნებელი საგანი აქვს (ერთ დროს პატარა ლექსში თითონ პოეტიც შენატრიდა ამ გვარის მართლა ჩვენში იშვიათ კაცებსა, ნეტავ იმდენც თავის სიცოცხლეს აღნიშნავსო...), უფრო უღდებს თავის ნიჭსა და არ უნდა, უძლებ მის ნასავით, მისდამი მინიჭებული ტალანტი მის წაში ჩაჰფლას, არამედ ამრავლოს და შესძინოს თავის შრომით სარგებელი—შეუძლია ერთ-ორ წელიწადს ეს ნაკლებულბა სრულიად შეიმოსოს, და რაც სიკეთეს და ღირსებას აჩვენებს/ილ. შავჭავაძის პოეზია აეტორაში, სახელდობ: ღრმა პოეტურ ბუნებას—ამავევრსად ვერ იპოვნის და ვერ შეიძენს კაცი თუ ბუნებით არ არის დაჯილდოებული, თუნდაც კაცმა თავის დღენი იმის ძებნაში დაღამოს; მართლია ბეჯითობით და ცლით კაცი ბევრ შემთხვევას, მაგრამ ილ. შავჭავაძეები მართლ იბადებიან...)

შველას თავი დავანებოთ, მაგალითისთვის ავიღოთ პატარა ლექსი ილ. შავჭავაძისა „მზაფხული“:

ტყეს ესმება ფოთლოი,
აგერ მერცხალიც ჰყვიის,
ბაღში ვაზი ობოლი
მეტის ლხენითა ტირის.
აყვავებულა მდელი,
აყვავებულა მთები;
მამული საყვარლოა,
შენ როსლა აყვავდები?...)

ამ პატარა ლექსის მეტიც რომ არა დას, რომ სიადვილის გულისთვის ლიტერატურულ პირბადეს ვხდით და სამი ვასკვლავის მავრად, რომლებიც უმეტეს ნაწილს იმის ლექსების უსხედან ფსევდონიმით, როგორც დაგვარწმუნეს, პირდაპირ ილ. შავჭავაძის სახელს ვარქმევთ; ლიტერატურული განხილვა გვიძულებს მის დისწინამდგე მოვიქცეთ აჰა.

უბრუნებთ ხელი მოგვარებინებ და მამულები
 მიმტკიცო. მართი და გათხოვდა, მზითვი
 მიეცი და მეორე შინა გყავდა ულონის-
 ბოთ და შეუწევინათ. მეტი ღონე აღარა
 ჰქონდა, შენგან უნდა გასულიყო და გათხო-
 ვდა დასთან დამდგარიყო. ამ გათხოვისას
 ბოლოა აღგია, გაუთხოვარი ავთმყოფა,
 და თვის მამის მამულში წაიდა თვის
 არჩენათ და გათხოვილი დასთან გაჰყვა
 მოსაფლეთათა.

ამაზე მოსამართლეთა ჰქონდა იმათ: „რა
 ბუნებები გაქვთ, რომ დამტკიცოთ ძერესე-
 ლის ვალდებულება თქვენი რჩენისათვის“.

დებმა უბასუბეს, რომ „ხუთი წელიწადი
 ვადასთან ვცხოვრობდით“. ძერესელიძემ
 ამასზე სთქვა, რომ „შებრალბით გინახავდითო.
 ამის შემდეგ დებმა უთხრეს მოსამართლეს,
 რომ პირობა იყო ძერესელიძისაგანა, ის
 პირობა მოსახიფათო. — ძერესელიძემ სრუ-
 ლოდ უარი სთქვა, რომ არაფრისთანა პი-
 რობა არა მაქვს და არც ვალდე-
 რილი ვარ მაგათი შენახვისა; თორემ
 მის მდებარეობა, მოიტანონ ჩემი დანახარჯი
 და წაიღონ ის მამული. ან რა უქირთო,
 რომ თხნის დღის მიწები გამოუთათო.....

დებმა ბევრითადად გაიმეორეს, რომ ძერესე-
 ლის წერილი ჰქონდა და რვა მოწამე
 დასახელებს მოსამართლესა.

ამდენისამე ლაბარაკის შემდეგ, ძერესე-
 ლიძემ აღიარა ზემოხსენებული სიტყვის წინა-
 მდებარეობა, რომ ვალდებულები ვარ ჩემთან
 ძერესელიძისაგანა გაუთხოვარი; მაგრამ გათხოვის
 მოთხოვნა არა მაქვს. ამასთან წერილის პირო-

ბაზე კიდევ უარი სთქვა, რომ „ღმერთს ერ-
 წმუნე, პატრიარს სიტყვას გეუცებო, არა მაქვს
 რაო.
 მოსამართლემ ეს საქმე დააყენა პარასკევა-
 მდის, ამ თვის 30, როდესაც მოწმებნი იქნე-
 ბიან დაბარებულნი.

პოლიტიკა.

შინაშია.

პარტიი, 12—16 იანვარს. ამ კვირას
 ძალიან აღვლევდით იყენენ პარიჟელები:
 თითქმის დღეს არ გაუვლია ისე, რომ ერთი
 აღშფოთებული კრება, ან არეულება არ მომ-
 ხდარიყო პარიჟში. პარიჟის აღვლევების მი-
 ზეში იყო ერთის მხრით რომ შოვარის მეგობ-
 რისა—ნუარის მოკვლა პიერ ბონაპარტისაგან
 და იმის დასაფლავება და მეორე მხრით თე-
 თონ რომ შოვარის სამართალში მიცემა ერთი
 სტატიისთვის, რომელიც იმის გახეთში „მარ-
 სელიეზში“ იყო დაბეჭდილი და რომელიც
 მლივიეს სამინისტროს ძალიან არ მოეწონა.
 მოგვყავს რამდონიმე ალაგი „ქელის ზაზე-
 თის“ კორესპონდენციიდან: „ღარწმუნებით
 შეგვიძლია ვსთქვათ, რომ დიდი ხანია არაფერ
 შენთხვევას არ დაუნძრევია ერთად იმდონი
 ხალხი, როგორც დღეს დილას (12 იანვ.)
 მეტორ ნუარის დასაფლავებამ დაანძრია. თი-
 თქმის მთელი პარიჟის მცხოვრებლები, განსა-
 კუთრებით ახალგაზრდობა და სტუდენტები,
 მიეშურებოდნენ ნიელს *) ნუარის დასაფლავ-
 ებაზე დასასწრებლად. მრ საათზე იმდენი

*) ნიელი (Neully) პატარა ქალაქი პარიჟის ახ-
 ლოს.

წყობას ან ესტეტიკურ ღირსებას შეეხება, უნ-
 და ვთქვათ, რომ უსრულესია და ნამდვილ
 ხელოვნურია: თაფი და ბოლო ისეთი შეკ-
 რული აქვს, რომ ყველა მიმატება, ან დაკ-
 ლება ლექსს წაახდენს. — კაცმა არ იცის, —
 უკანასკნელი სიტყვები („მამული საყვარელი“,
 შენ როსლა აყვადებ) იმიტომაც თქვა პოეტ-
 მა, რომ წინასიტყვეობა მოიტანეს, თუ წინა-
 სიტყვები უკანასკნელმა სიტყვებმა, რომელიც
 გულსთვინ არის ნათქვამი გაუგებარია, —
 ეს უფრო ჭეშმარიტების ახლო იქნება
 ვიდრე, რომ ლექსის ორივე ჰაზრი და ნა-
 წილი ერთად „შათ და უნებლიედ, თა-
 ვის თავად არიან დაბადებულნი პოეტის გა-
 მოხატულებაში, ამიტომ მიბმულნი და
 მიკერებულნი არ არიან ერთმანეთ-
 ზედ, როგორც განგებ, განძრახვით
 მოგონილ ლექსებში მოხდება ხოლმე, არა-
 მედ შეთვისებულნი და შეხორცე-
 ბულნი; — ამ გვარ ლექსსა, რომელიც
 მარტივი და უაღრესი დაუღლდებიან
 და შეკავშირდებიან, როგორც ამ ლექსში,
 სადაც გრძობა უბრალო ზაფხულის აღწე-
 რით დაიწყებს დატკობასა და ბოლოს დღე-
 ვითა თავდება, განისხნებული ადამიანების
 მსცოვანობაზედ, როდესაც უსულოც კი ცხო-
 ვლდება, — ლექს, რომელშიც გარეგანი
 სახე, ფორმა შინაგან დირსების
 დრმა გრძობასთან და ჰაზრთან შეწონილნი
 არიან, ერთმანეთთან შეთანასწორებულნი
 და შედარებულნი, — ეამბობ ლექს, რომელ-
 საც ეს თვისებები აქვს, არის ნამდვილად სრუ-
 ლი ხელოვნური.

სოტა მოკლეთ ვიტყვი ილ. შავკავადის
 პოეზიის განსაკუთრებით თვისებაზედ და ღირ-
 სებაზედ და მერე სოტა ვრცლათ იმის არა-
 ღირსებაზედ, ან ნაკლებულებაზედ: — ილ. შა-
 ვკავადის ნიჭი არ არის მარტო ერთ
 გვარის, ერთმხრივი, არამედ დაჰყურებს
 საგანს ყოველ მხრივ, და მრავალს სხვადასხვა
 ფერ და გვარსაგანსა, მაგ. დიდი გრძ-
 ნობითა სწერს ლექს მძინარე ქალზედ,
 ადრე „სიკარში“, მთვარეზედ და ამ
 გვარ საგნებზედ უწერია, მაგრამ იმავე ღრმს
 არივიწყებს დიდათ კაცობრიულ, ჰუმანურ

ხალხი შეიკრება ნიელის ქუჩებში, რომ ნე-
 სის კურწი არ ჩაეარდებოდა. როცა გავარდა
 ხმა, რომ რომ შოვარი მოვიდა, ხალხი მიცი-
 ედა იმის კარეტას, გამოიყენეს იქიდან და
 აყვანილი წაიყვანეს ნუარის სადგამამდე; გზა-
 ზე გაუწინარებელი ჰყვიროდნენ: „რო შოვარს
 გაუშარჯოს!“ სამ საათზე გამოასვენეს ნუა-
 რის გვამი; ბალდახინი თაფთ ფხამდინ სხვა
 და სხვა ყვეილებით იყო შემოსილი; იმას
 მიჰყვებოდნენ უკან მიცვალბულის ძმა ლეი
 ნუარი და რომ შოვარი. სოტა რომ გაიარეს,
 ზოგერთებმა დაიწყო ყვირილი, რომ მკვდა-
 რი პარიჟში წაიღებოთ; ამათ უნდოდათ იქ
 დემონსტრაციები მოეხდინათ; მაგრამ ლეი
 ნუარმა სთხოვა ხალხს, რომ დამშვიდებულ-
 იყვნენ და მართლაც მალე დაწყდნენ. სა-
 საფლავში არაფერი არ მომხდარა; აქ კი
 ხალხმა იყვირა: „Vive la Republique! A bas
 l'Empereur! A bas l'Empereur!“ და დაიწყო
 „მარსელიეზს“ მღერა. — ნუარის დასაფლავე-
 ბის დროს რამდენთავე რესპუბლიკელთა სთ-
 ქვეს შესხმა. მესუთე საათის ნახევარზე ხალხი
 „მარსელიეზს“ მღერითა და „Vive la Repub-
 lique“ — ის ყვირილითა დაბრუნდა ნიელიდან
 პარიჟს. ზოგერთები პარიჟამდე მიზდიე-
 დნენ ფეხით კარეტას, რომელიც რომ-
 შოვარი და რასპაილი ისხდნენ და მიჰყვირო-
 ნენ: „რო შოვარს გაუშარჯოს!“ მლისის მი-
 ნდარზე (ქუჩა პარიჟში) რომ მივიდნენ,
 დახდათ დიარაღებული ჯარი, რომელიც არ
 უშვებდა ხალხს ქალაქში. რომ შოვარი გამო-
 ვიდა კარეტადან, წადა წინ და უთხრა აფი-
 ცარს: „მოწყალეო ხელმწიფეო! ეს მოქალაქე-
 ვები დაბრუნდნენ სასაფლავიდან და შინ მიდიან!

საგნებზედ წერასა, როგორც „მუშა“, „მუთ-
 ნის დედა“, „ნანა“ და სხვანი... მეორე მიუ-
 ცილებელი თვისება და უდიდესი ღირსება
 იმის პოეზიისა არის სიტყვა — გამოთქმა თ
 საშინელი და შეუთმაგრებელი ძა-
 ლა, გულწრფელი და გულღია-
 ბა. — აქედან წარმოსდგება იმის პოეზიის
 ღრმა გრძობა და ყოველის შემდე-
 რელი ზედმოქმედება, რომელიც
 მკითხველის, ანუ მსმენელის გულს ეტანება
 და სწავს, (რასაკვირველია, თუ სულ გულ-
 ამორეციხილი არ არის,) სწორეთ იმას აგრძ-
 ნობის, რაც პოეტს უნდოდა გრძობინე-
 ბინა; თითქმის ყველა იმის ლექსები ასეთია,
 მაგრამ მოვიგონოთ მარტო „ნანა“ „ღეთის
 მშობელი“ ეს ქვეყანა (საქართველო) შინი
 ხედრიანა, „ქართლის დედა“ „პრაგვი და სხე. —
 არა, რაც უნდა იყოს, ამით წარმოშობილი
 გული უბრალო, გაქსუებული არ უნდა იყოს:
 გაციებული სისხლი ამ გვარ მგზნებარე გრძ-
 ნობას ვერ წარმოასწავს, უბრალო და გა-
 ქსუებული სული გულის შემწყველ ალს და
 ნაღვრდალს ვერ აღმოაზრავს... ამის პოე-
 ზია არც ისეთ სედეს და სასოფარკვეთილე-
 ბის ნისლსა ჰგერის კაცსა, როგორც ნ. ბა-
 რათა: შეილის ლექსები და არც ისეთ „როგო-
 ნა და ძუძუნას“ კილოზედ დიდინებს, რო-
 გორც ალ. შავკავადი; არა, ამას არც იმედი
 აქვს დაკარგული უკეთეს მომავალზედ და
 არც დიდი სასოება და მოლოდინი აქვს,
 (მაგ. „ქართლის დედა“): ამის ლექსი მარ-
 თალია სწავს გულსა, ჰგვენს, მაგრამ გველი-
 საფით კი არა, როგორც ნ. ბარათ — ლის ლექ-
 სები, არა, ასე ეთქვით, ტკილათ, როგორც
 ყმაწვილი უბნებს დედას; ამის პოეზია სი-
 ხლს უმღერეს მართალია კაცსა, მაგრამ გე-
 სლით და შხამით კი არა, როგორც ისევ ის
 საიქოდგან გამოგზავნილი, როგორც დან-
 ტეს ეხადნენ, ჩვენი ბაირონი — ნიკ. ბარათ —
 ვილი, — არა, მარტო წარსული დროების მო-
 გონებითა (მაგ. „პრაგვი“), მომავალში სიბ-
 ნის მოცემითა („ნანა“) ან არა და ღეთის
 შეწენას მოიწვევს ხალხზედ („ღეთის მშობე-
 ლო“ ეს ქვეყანა შინი ხედრიანა...) და სხვა ამ
 გვარი ლექსებითა ანუგეგმებს თვის სამწყსო-

ნუ თუ თქვენ გინდათ აქ გააკეთოთ ის
 „სულ ტყუილად ლაბარაკობთ, უთხრა აფი-
 ცარმა; წადით აქედან, თორემ ეხლაე აგუ-
 წათ“. რომ შოვარი უჩვენებს ხალხის წარმო-
 მადგენელს მედალს და დაიძახებს: „მე ვარ
 სენის დებარტამენტის დებუტატი და მივიდი-
 ვარ ძანონმდებელ კრებაში!“ „მქვენ, პირ-
 ველს, დაგჩვენებ“.... რომ შოვარი დაუბრუნდა
 ხალხს და სთქვა: „მოქალაქეო! დაიშალენით,
 თქვენ ტყუილ-უბრალოთ დაგჩვენებ“...

— რომ შოვარის სამართალში მიცემაზე
 „მარსელიეზში“ დაბეჭდილი სტატიისათვის,
 ძანონმდებელ კრებაში დიდი და ხანგრძლივი
 ბაასი იყო 14 იანვარს. მარცხენა მხრის დე-
 პუტატები არ იყვნენ თანახმა რომ შოვარის
 სამართალში მიცემაზე, რადგან დანაშაულად
 არ რაცხედნენ, მაგრამ მლივიეს სთქვა, რომ
 ახლანდელი სამინისტროს არსებობა ამაზედ
 არის დამოკიდებულიო. — ბოლოს გადაწყვი-
 ტეს, რომ ეს საქმი 17 იანვარს უნდა გავრ-
 ჩიათ.

ტელეგრაფები

(თფილისში მიღებული)

— პეტერბურლი 26 იანვარს. მებე-
 რელის 19 არაფერი ახალი კანონი არ გამო-
 ვა გლინების დროებით ვალდებულ მდგომარ-
 ეობის გამოცვლის შესახებ.

(პეტერბურლი მიღებული 22 იანვარს).
 რომ შოვარს გადაუწყვეტეს ექვსი თვით სა-
 ტუსალში დაწყებულ და 3,000 ფრანკი
 ჯარიმა. პასკალ ბრუსესს გაზ. „მარსელიეზს“

სა. ამის და ნიკ. ბარათ — ლის პოეზიაში ისე-
 თივე განრჩევა არის, როგორც, ეთქვით, ჰე-
 ინის და ბაირონის პოეზიაში: ორნივე დასტი-
 რიან და დასცინიან ხალხებსა და მთელ კა-
 ცობრიობაზედ უფიქრელობისა და ტუტუტო-
 ბისთვის, მაგრამ სხვა და სხვა კილოზედ მო-
 სთქვამენ ისინი გლოვის ზარსა, — ერთი (ბაი-
 რონი) სულ იმედ მიხდლია მკედრების ზნე-
 რით და ცემული ხალხების და უმეცარ-კაცო-
 ბობის აღდგენაზედ, — ამბობს: ჩვენ ცოდ-
 ვილ დროში სასწაულები აღარა სდებოა, რო-
 მელსაც კი შეუძლიან შეუძლებელი შესაძ-
 ლოთ გახადოსო; — მეორეს (ჰეინეს) ცოტათა
 აქვს იმედი: მართალია, ამბობს, მაგრამ დრო-
 სა და კაცს ბევრი შეუძლიანო. ილ. შავკა-
 ვადის აქვს ის იშვიათი თვისება, რომელიც
 დიდ ღირსებას შეადგენს, — იმის ლექსები არი-
 ან თითქმის დიდათ საცნობებელ და
 ხან და ხან ღრმა კაცობრიულ საგ-
 ნებზედ დაწერილი; — რაც ადრე ეთქვით შე-
 იძლება აქ გავიხსენოთ, რომ ამ პოეტის დი-
 დათ პატრიოტული ლექსები სულაც არ
 უშლიან და არ ეწინააღმდეგებიან იმის-
 სავე მაღალ კოსმოპოლიტიკურ ლექსებსა; —
 ამასთანავე, რაზედაც უნდა სწერდეს, ყოველ-
 თვის გრძობა, წარმოდგენა, მთელი პოეზიის
 კილო ნამდვილ კეთილშობილიურია ე. ი. მა-
 ლალ-პოეტურია, და მდბაალ, ცინიკურ სცე-
 ნებს ერიდება. — სი, მოკლეთ ამითი თავდები-
 ან ილ. შავკავადის პოეზიის ღირსება და სა-
 ქები თვისებები: ქების შესხმაზედ კი მზათა
 ვართ ქართველები, ჩვენი დღენი ამის მეტი
 რა გვისწავლია, თაყვანისცემას მოვესწრო-
 ბით, ეხლა თვლი გადავაელოთ იმის ნაკლუ-
 ლევენებასა. — თუ მიცვალბულთ შენდობის
 მეტი აღარა გეწყობათა (de mortuis nihil, nisi
 bene), ცოცხლებს კი უნდა ანგარიში მოე-
 თხოვოთ იმით მოქმედებისა.

(მაგრებულა შემდეგი)

მს, ღმერთო ჩემო! სულ ძილი, ძილი,
 როსლა გვეძნება ჩვენ. ვაღვიძებ?!...
 რაც ამ პატარა ლექსის „ზაზაფხულის“ ლექს-

თანამშრომელს ექვსი თვით სატულალოში დამწყვეტა და 2,000 ფრ. ჯარიმა; დეფორს — ექვსი თვით დამწყვეტა და 500 ფრ. ჯარიმა.

პედაგოგიური შენიშვნები *)

ს ი ყ ვ ა რ უ ლ ი.

ლევტეის ვაჟი შეიქნა ოცის წლისა; ამ ასაკში მოსულს ყმაწვილ კაცს თითქმის ერთი დანახვის მეთი არ უნდა, რომ ქალი შეუყვარდეს. ლევტეემ შეამჩნია, რომ მორისი (ლავი) უკანასკნელ დროს რაღაც ადგილებზე და ხშირად წითლდება. ამნაირმა ნიშნებმა ექვში შეიყვანეს მამა; იმან იფიქრა, რომ მორისისთვის სწორეთ მოახწია სიყვარულის ჟამი. ამ დროს ლევტეის ცალი ავთა ჰყავს და ამიტომ ის მოვლაპარაკება ამ საგანზე ერთს თავის კარგ მეგობარს, რომელიც ურჩევს, რომ თავი დაანებოს ჯერჯერობით შეილს და ნახოს რა გამოვა ამ სიყვარულისაგან; თითონ ლევტეეს მოფიქრების შემდეგ, რწმუნდება, რომ ის ვალდებულია გაერიოს ამ საქმეში მხოლოდ მაშინ, როდესაც იმის ვაჟი ამ სიყვარულის გამოისობით რომელიმე უპატიოსნო საქმეს ჩაიდნის.

მართკვირის შემდეგ მამას შეცდომით მოუვიდა წიგნი, რომელიც შეილისთვის იყო გამოგზავნილი. ამ წიგნში საყვარელი სწორდა მორისს, რომ ამა და ამ დროს შენთან მოვალა. ლევტეე ამბობს: „პატიოსანი დედ-მამის სახლში საყვარლის შეყვანა და იმასთან დროების გატარება, რასაკვირველია, შეურაცხყოფა არის ოჯახისა. როგორ მოახერხებ, რომ ეს საქმე არ მოხდეს? აი რა ნაირად მოვიქცევი: კარგად დაგებუდე წიგნი და მივეცი ბიჭს, რომ მორისისთვის გადაეცა; მე კი იმ ნაირი სახე დაევიჭირე — ეთომ არაფერი არ ვიცი. სადილობის დროს მე უთხარი მორისს: „შენ გვიან მოდიხარ ხოლმე შინ საღამოობით და იქნება გეშინოდეს ჩვენი შეწყობა ზარის დარკით; ამა, წაიდე ჩემი ალაყაფის კარების გასაღები; შენ შეგიძლია ჩვენ გაუღვიძებლად შეხვიდე შენს ოთახში“. იმ დამეს მე სრულიად არ მძინებია და ბეჯითად ვიცი, რომ მორისთან არაფერი არ მოსულა. ამ რიგათ ჩემმა ოსტატობამ დიხსნა მორისი და ჩვენც ერთი ცუდი საქმისაგან. მეორე დღეს იმას კიდევ მოუვიდა წიგნი; შემდეგ კი მიწერ-მოწერა იმათშუა მოისპო. მაგრამ ვატყობ, რომ მორისს გული აუფარდა სწავლას; ის ერთს სათსაც ვერ იცდის შინ: მთელი დღე საღაჯ დაიარება.

„რამდენიმე დღის შემდეგ მორისი სრულიად დამშვიდა; მაგრამ დიდი ხნით კი არა. ახლა, როგორც ვატყობ, ის სულ სხვა გრძნობით არის აზფოთებული: წინეთ იმას რიდასაც რცხენიდა, ხშირად წითლდებოდა, ახლა კი სიამაყით და თავის მოყვარულობით იყურება. მორისი ძლიერ ბევრ ფულებს ხარჯავს ტანსამოსზე, ყელსახვევებზე და სხვებზე. შექველია, იმას ჰსურს ვილასაც მოეწონოს; ამას გარდა ეს „ვილაცა“ უბრალო ვინმე ქალი არ უნდა იყოს. ამ უცნობ ქალს უნდა უყვარდეს პოეზია; ამას იმიტომ ფიქრობ, რომ მორისი ამ უკანასკნელ დროს ერთობ ხშირად ჰკითხულობს ლამარტინის და მიქტორ ჰიუგოს თხზულებებს და თითქმის ზებირად დასწავლა იმათი ლექსები. ეს გარემოება დიდ იმედს მძღვეს, რომ ჩემი ვაჟის სიყვარული ბავშვობა არის და ღრმა ფესვები არ გაუკეთებია ჯერ იმის გულში. რა ცნობის მოყვარენი არიან მამები! მღ საშინლად მინდა შევიტყუო ვინ აუნთო ჩემ შეილს გულში ცეცხლი....

*) ლ ე ვ ტ ე — XIX საუკუნის მამები და შენიშვნები. „ლორეა“ 1869 წ. №37, 38 და 42.

„მე ყველაფერი შევიტყე და შინით ვმადგებ: ის არის ერთი მოხუცებული პოლკოვნიკის ახალგაზდა ცოლი. შოველთვის, როცა ამ ქალის სახელს ვახსენებ, ჩემ შეილს სახე ეცვლება და ლოყებზე სიწითლე მოადგება. ამას გარდა მე ხშირად ვხედავ ამ ჩემი მეგობრის ცოლს და შეილის საყვარელს და ვატყობ, რომ ამ უკანასკნელ დროს ის განსაკუთრებით შეფერება მე და პატივს მცემს: იმას უყვარვარ მე იმიტომ, რომ ჩემი შეილის მამა ვარ, — ჩემში იმას მორისი უყვარს. მშარი ისეთი კვიანია და მაგარი ხასიათის პატრონი, რომ, იმედი მაქვს, ყურს არ ათხოვებს ამ ბავშვის შექცევას. მაგრამ მე ვალდებული ვარ დავიფარო შეილი ფეხის წამტრევისაგან: უნდა ვეცადო, რომ იმათმა მეგობრობამ საშინო კავშირამდე არ მიადლოს.

„მე ვატყობ, რომ მორისისა და პოლკოვნიკის ცოლის სიყვარული თან-და-თან ძლიერდება: საწყალი ქალი თან-და-თან ჰხდება, ლოყები თან-და-თან უყვითლდება იმასა და თვალები უდიდდება. ეს ბავშური შექცევის ნიშნები არ არის! მართი მხრით ეს ამბავი მამაშინებს და მაწუხებს მე; მეორე მხრით კი ვგრძნობ მამობრივ ამაყობას: ვითარცა მამას, მე მიხარია, რომ ჩემ შეილში იმდენი ღირსება ამოჩნდა, რომ ის შეიყვარა მშვენიერება, მდიდარმა და დარბაისელმა ქალმა... მართი მხრით მე ვამბობ გულში, რომ ამათი სიყვარული პატიოსნური საქმე არ არის მეთქი, მაგრამ მეორე მხრით, მე ვიცი, რომ ეს კავშირი ბევრ ჰკუპს და გამოცდილებას შესძენს ჩემს შეილს, ის ამაღლებს იმას თავის თავის თვალებში!

ამ დროს პოლკოვნიკმა გააცხადა რამდენიმე თვით სოფელში წასვლის სურვილი. პრვიცი, შეამჩნია იმან რამე თავის ცოლს და მორისს და იმიტომ აპირებს პარიჟდამ გასვლას, თუ სხვა რამ საქმეები აქვს? მართანეთის განზორებას ახალგაზდა მიჯნურებზე, რასაკვირველია, გავლენა ექნებოდა და ამიტომ, ცოტა არ იყოს, ამ გარემოებამ შეშინა. — ცოლ-ქმარი მიდიან სოფელში დღეს საღამოს. მე გავიგე, რომ მორისსა და მის საყვარელს დანიშნული აქეთ ერთი ალაგვი, საცა ისინი დღეს მ სათზე უნდა შეიყარონ და, გამოთხოვების დროს, უკანასკნელად მოილაპარაკონ. როგორ უნდა მოექცეულყავი მე ამ შემთხვევაში? დარწმუნებული ვიყავი, რომ იმათ ერთმანეთის ნახვას არცერთისთვის ხვირბანი ბოლო არ ექნება. არა, უთუ-ოთ უნდა გავერიო ამ საქმეში.

ღილიდანვე ვატყობ, რომ მორისი თავის ქერქში არ არის; ის რაღაც ადგილებზელია: დილას აქეთ, მგონი, ოჯგურ კი ვაიზბინა შინიდან საღაჯს და ისევ დაბრუნდა, ხან წიგნს ჰკიდებს ხელს და ისევ ისერის, და ხან, ვინ იცის, რას ჩადის! მღ სათზე ის შევიდა თავის ოთახში ტანსამოსის გამოსაცელებლად. ცოტა ხანს უკან მეც შევედი იმასთან მოსალაპარაკებლად. ის სრულიად მზათ იყო და წასვლას აპირებდა; ჩემი მისვლა, მე შევეტყე, რაღაც არ ვიკმზნიკა.

— შენ გვიხარბ? ვკითხე მე.
— ღახ, საქმე მაქვს; მიბასუბა მორისმა.
— იმედი, ისეთი საქმე არ გექნება, რომ რამდენიმე მინუტი ვერ გამიზიარო: მეც მოსალაპარაკებელი საქმე მაქვს შენთან.
— მთუ ახლოება, საღამოს მოვილაპარაკოთ, მამა; ახლა მე მოცდა არ შემძლია.
— იქნება არც მე შემძლია საღამომდე მოცდა! იქნება მეც იმ საქმეზე მინდა მოლაპარაკება, რისთვისაც შენ მიეშურები?
— იმაზე რისთვისაც მე მივდივარ?
— ღახ, სწორეთ! წამოვდექი მე და ხმა მალა უთხარი მორისს. შენ მიდიხარ პოლკოვნიკის ცოლის სახანავად; ჩემი სურვილია რომ არ წახვიდე შენ იქ.
— მაგნაირი სურვილის ასრულება მე არ შემძლია! ფიცხლად წამოვიბა.
— მამ მე გიბრძანებ, მორის, რომ არ წახვიდე! არ გამიგონებ? იმან ხმა არ ამოიღო.

— საყვარელო მეგობარო, უთხარი მე ტკბილად, შენ სიცოცხლეში მე პირველად გეუბნები ამისთანა მკაცრ სიტყვებს... ამ დროს საათმა სამი დაკრა. მორისი მომავრდა, ჩამალო ხელი ხელში და მტირალის ხმით მითხრა: — მამა, ნება მომეცი წავიდე! ის მელის მე! იქნება ერთი წლის განმავლობაში ველარ ენახო. მე მინდა მხოლოდ გამოვეთხოვო, მხოლოდ ერთი შეხვედრა! მართ მინუტში მე ისევ აქ ვაჩნდები; მამა, გეხვეწები გამოვიდე!

მე გავიმარე გული, ავდექი და გადაწყვეტილი უთხარი:
— არა, მე არ ვაძლევ შენ წასვლის ნებას! იცი რისთვის? შენი ნახვა დაღუპავს იმას! მითხრა როგორ? შენ უყვარხარ იმას და, წასვლამდე თუ გნახა, ვეღარც მოგშორდება. ეს გარემოება, ჩემი აზრით, არც შენ და არც იმას სიყვითს არ დავაყრისთ! წარმოვიდგინოთ, რომ თქვენ მოახერხეთ იმნაირი კავშირის ქონა, რომ არც თითონ პოლკოვნიკმა და არც სხვებმა არაფერი არ შეიტყონ, როგორ გგონია — ბედნიერი იქნებით? რა გრძობით ჩამოართმევ ხელს ამ პატრონან კაცს, რომელსაც შენ წაართვი ბედნიერება, ცოლი? რა გაუელის გულში იმ ქალს, როდესაც სხვები პატივისცემით და აღერსით მოგპყრობიან? თქვენი დროებითი კავშირი სამუდამო მიგაჩვენოთ პარამოთნობასა და სიცრუესა. რა სინდისით, რა თვალებით შეხვედე შენ სხვის ოჯახში შენ გაჩენილს არსებასა?... არა, რა შედეგები ექნება თქვენი ბავშური გრძობის აფეთქებასა და მოუფიქრებელ სიყვარულსა!... ახლა შეგიძლია წახვიდე, თუ სურვილი გაქვს!

პოლკოვნიკი და მისი ცოლი ისე წავიდნენ, მორისს არ უნახავს. მე ვხედავ, რომ მორისი მოლოზბულია; რამდენიმე დღე გადის ჩვენ ერთმანეთისთვის ხმა არ გავიციო; მთელი დღე ის ზის ხოლმე თავის ოთახში და კარში არ გამოდის. ნადავ მამობრივი ვალდებულების აღსრულებამ ისე გამამაგრა, რომ მე გული არ მიკედება დ მაგდენათ არ ეფუხვარ, როცა ამნაირად მოღუშულს და ჩემზე გულ გავრიოებულს ვხედავ ჩემს საყვარელს შეილს, ჩემს ნუგვეს....

ღღეს დლით მორისმა სალაში მომცა; მე ვხედავ, რომ ის ახლა ისე აღარ არის გაბუტული, როგორც წინეთ იყო. მგონია გავგო, რომ შემცდარი იყო და მე იმის სიკეთისთვის მოვიქციე ასე.

მართი კვირის შემდეგ მე და ჩემი მორისი ისეთივე მეგობრები შევიქმნით, როგორც წინეთ ვყავით. — მაგრამ ამ დროს ჩემ ცოლს ძლიერ გაუძნელდა ავთამყოფობა და ექიმებმა ურჩიეს, რომ წყლებზე წასულიყო... მორისი და დედა მისი მალე წავიდნენ წყლებზე მე. საყვარელი არსებებს მოკლებული, მართა და ვერჩი პარიჟში. ამ მართა ყოფნაში ყველაზე უფრო ხშირად მე ფიქრობდი ჩემს მორისზე. დარწმუნებული ვარ, რომ ის საქმაოდ მომზადებული ახლა ცხოვრებისათვის. მე კი ჩემ სიცოცხლეში ყველაზე უწინ იმას ვცდილობდი, რომ ჩემი შეილი პატიოსანი იკაცი გამოსულიყო.

დ ი ს მ რ წ ი ლ ზ ე .
(რუსულით)
ლეპარდისა.
შენ დაავდე სახლი ჰაი შენისა,
შეკარი წინდა გრძნობა ნორისა,
სულით გულით მზარული სიცილი,
ზღვისა კიდე, ველი და ტყე მკობილი,
სადაც ტკბილათ უდარდელათ ჰყვები;
შველა კი, რასაც შენ შემხაროდი —
შენ დაავდე. ბედა იქ გავაქანა,
სად ცხოვრება არის ფუფი მანქანა.
ჩემო დო, ამ ჩვენ შეგინებულს დროს,
შსამართლობით დაიგარულს
ნუ შევიტყვებ, საციხებზე ნუ ვახლი:
სულ მდამლობაში შენ შეიღებს ნუ ვახლი.
ტკბილი მღერა და აღერსი ასუსტებს
მეჭაკის გულს. ნურავინ ნუ ვატყუებს:
ნახად ვაზილის სიმამაცე არ მოსდევს;
შუფუნება სულს მდამლათ ჰდის, ამონებს.
ან ტანჯვა, ან მონება ჩვენი ხვედრი ეს არის;
მაშ ასწავლე გოდება შენსა შეილს. — მე არის!
შარვენილი დრო ცრუ დიდებს თავს უბრის,
შველსა საქმეს ჩვენი გული არ ელტვის;
შეშარბიტი სიყვარული არ გვიმის,
წინ სიხარბლის წმინდა გრძნობა არ გვიძღვის.
შენ შეიღები მზარუნელობით არიდე
შუფ-დიდებას. სულ-კაცობას უშლიდე.
ამაობას, ცულ-ზრახვას ჰკიცხავდე
მამაცობის თან შეყვლით მათ ზდიდე.
მაგალითი სიყვარულის უჩვენე;
მზირი ვახლენ, იმ გზაზე დააყენე.

მან შეხება კეთილი მარტინის...
არ გაქრება მათი უკუნისამდე...
ღო, ჩვენი ხნით დაცემული გვარი
ქეთილ-მოქმედს ცოცხალს ნადავ სხარავს;
და როდესაც იმავ გვირის ცხედარი
წინ აქვს, მხოლოდ მამან დიდებით მოსას...

იტალია ძველათ თავ-გამართული
თქვენ მოსდრიკეთ, თქვენ დაუმდაბლეთ სულთ...

ჭი, დედაც, იტალია მწუხარი!
შენგან ამ დროს ქველ-მოქმედებას ითხოვს,
შე-თვალეების გულ გამოწონი ისარი
რათარ სველავს მტრის და მის ჯავრს არ აქვს
რათ არ ჰმუსრავს, არ აკვებს მის ხელსა
ბასრი ხმალით ჩვენზე წამოდებულსა.
მავკაცს ტკბილათ თვარ გულზე რათ აჩინე
მტრის სამძლოათ სიმზნეს ჩასთვის მისტარებს
სიყვარულის ამგზნებო შენი ცრემლი
რათ მოქმედებს მამედ, ვით გველის გველი!
ამ გრძნობას ჩვენში შექმლო ჩავდო
ღიდ საღეწოდ ცეცხლ-მომადები სურვილი;
მეღ მომზიბლავს შენს სიტურფეს, ღამაშო!
მავკაცისთვის შთაებრა მხენ სული.

იტალია წინათ თავ-გამართული
ღღეს მოსდრიკეთ, თქვენ დაუმდაბლეთ სულთ...

მის გულს ცეცხლი ცუდისთვის არ ეღება
სიყვარული მან რა არის, არ იცის!
საში გრგინვას ზღვაში ღელავ ედრება
ქარიზაღის ზუღის ტყე-მთა ბანს ეტყვის.
მინც გულცივად
სამშარს ბაილაში ზურგს უჩვენებს მტრის
და შინ მორბის, თვარ მკერზე გვეკონებათ,
ის ვაავდეთ, სახლში აღარ შეუშვათ!
თქვენი გული მხენ ვაქციის ხვედრია,
მხდალის ჯილდო მხოლოდ იქაღში ფურბს
ქალი უნდა გულს ცეცხლი დაუშრიტოს
და ტანჯულთა. ეს არის დედაკაცობა!
ქდის-მხრელნი, პირ-მოთენეი შერისხოს
დაციხებით, გულს უხშიროს წყულულობა.
მავტეს ეშთი ქველ-საქმეს უწონებდეს.
სახელ-განთქმულ წინა-პართ აყვარებდეს.

შეილი მონა უძღლური გავზარდოს,
მეტი სიგლახე დედისა რა იყოს!

სმარტელ ყრმათა ძველი დროის ხსენება
სულ-მადლობას, ამაყობას აჩვენე;
ამან შობა საბერძნეთის დიდება, —
მზირობაში იმათ ეს გაჩვენედა.
რას სამშობლოს მტერი მოადგებოდა
ღამაში ჰბუტეს სამართა აწყოდა.
არ გეგონოსთ, რომ ის იყო მის მონათ,
ქილეთ სისხლს აუნქეუებდა საბრძოლათ.
მის სიკვლილზე ცრემლს არ ვადმოავდებდა,
მთუ ცილდა, მამულს მით აჯკრებდა.
მირგინავ! ქალწულთ შორის ბუყინავილი,
მით მნათობი ზეციერი მშვენიებით.
რამის მთავარს გულს სახილით უწვედი.
არ ეშველა, ხელით ვერ გიგდა მან ტრფობის
რუს შენ მამამ გულს დანა დავამირა,
შეუღამგარბითო, აი, რა უპასუხე:
„შენ გგონია, ჩემი გული შეიპყრა
იმ მტარაღმანს. — უწინამც დავ მარბე!
მის სიყვარულს საპრე მირჩენევი.“
შენის ხელით მომკალ, ნუ ვემინია!“

რომს ქალწულის სამარე კვლავ აღადგენს,
სიმამაცეს, ძაღს და ღონეს ია შესძენს....
გ. წერეთელი.

სხვა და სხვა ამბები.
„პეტერბურღში მისულა გამოჩენილი მკერბი...
რომელიც სცილობს ანგლიკანის და ჩვენი (აღმოსავლეთის) ეკლესიების შეერთებას. ამბობენ, რომ სრულდელი პირებისაგან შემდგარა კომისისია, რომელმან ამ საგანზედ უნდა მოილაპარაკოსო.
„მოსკოვის უწყებებამა“ მიიღო მზანინი საქმეების მინისტრისაგან პირველი გაფრთხილება იმ წინა სტატიებისთვის, რომელიც წლის 2 და 3 ნომრებში არიან დაბეჭდილინი.
პროფესორმა ბოჭაკოვმა გამოიკვლია მერმარი ში — რა გამოწენა აქვს დედ-მამას შთამომავლობის სტრუქტურა და გამოიყენა, რომ საზოგადოათ, როცა დედა უნდა იყოს მამაზე, მაშინ უფრო ხშირად ქალი იბადებოდა. მთ ქმარი უნდესია ცოლზე, მაშინ იმათ უფრო მომეტებული ვაჟები ებადებათ. აი ამ სწავლულის ანგარიში:
რამდენი ვაჟი და იბადება 100 ქალში.
მთ ქმარი უტროსია ცოლზე — 91
— ქმარი და ცოლი ერთნისნის არიან — 90
— ქმარი 10 წ. უფროსია ცოლზე — 130
მთ ქმარი 18 წლითან მეტი თ უფროსია — 200 ე. ი. ორჯელ უფრო მეტი ვაჟი ეყოლება, ვიდრე ქალი.